

**ПЕРВОЗВАНІВСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА
КРОПИВНИЦЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ
_____ СЕСІЯ ВОСЬМОГО СКЛИКАННЯ
РІШЕННЯ**

від «__» _____ 2025 року

с. Первозванівка

№

Про затвердження Програми проведення заходів, направлених на запобігання, ліквідацію африканської чуми свиней, забезпечення контролю епізоотичної та епідемічної ситуації у Первозванівській сільській раді на 2026-2027 роки

Відповідно до п. 16 ч. 1 ст. 43 та пункту 22 статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Законів України «Про ветеринарну медицину», «Про захист населення від інфекційних хвороб», «Про захист тварин від жорстокого поводження», «Про державну підтримку сільського господарства України», сільська рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Програму проведення заходів направлених на запобігання, ліквідацію африканської чуми свиней, забезпечення контролю епізоотичної та епідемічної ситуації у Первозванівській сільській раді на 2026-2027 роки (далі програма), що додається.

2. Контроль за виконанням рішення покласти на комісію з питань бюджету, фінансів, соціально-економічного розвитку, інвестиційної політики, законності, діяльності ради, депутатської етики, регуляторної політики, регламенту, регулювання земельних відносин, містобудування, комунальної власності, промисловості, будівництва, транспорту, енергетики, зв'язку, сфери послуг та житлово-комунального господарства Первозванівської сільської ради.

Сільський голова

Прасковія МУДРАК

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням ____ сесії VIII скликання
Первозванівської сільської ради
«__» _____ 2025 р. №

ПРОГРАМА

**проведення заходів направлених на запобігання, ліквідацію африканської
чуми свиней, забезпечення контролю епізоотичної та епідемічної ситуації у
Первозванівській сільській раді
на 2026-2027 роки**

**с. Первозванівка
2025 рік**

Паспорт програми

1.	Повна назва Програми	Програма проведення заходів направлених на запобігання, ліквідацію африканської чуми свиней, забезпечення контролю епізоотичної та епідемічної ситуації у Первозванівській сільській раді на 2026-2027 роки	
2.	Ініціатор розроблення Програми	Кропивницьке районне управління Головного управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області	
2.	Розробник Програми	Первозванівська сільська рада	
3.	Відповідальні виконавці Програми	Кропивницька районна державна лікарня ветеринарної медицини, Кропивницьке РУ ГУ Держпродспоживслужби в Кіровоградській області, Первозванівська сільська рада	
4.	Головна мета Програми	Забезпечення епізоотичного та епідемічного благополуччя, одержання якісної та безпечної сировини і продуктів тваринного походження	
5.	Термін реалізації Програми	2026-2027 роки	
6.	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні програми	Бюджет Первозванівської сільської ради та інші джерела не заборонені чинним законодавством	
7.	Обсяг фінансових ресурсів, для реалізації програми	2026 рік	2027 рік
		100,0 тис. грн. ¹	100,0 тис. грн. ¹

¹ Обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації заходів Програми, може змінюватися шляхом внесення відповідних змін до сільського бюджету впродовж терміну дії Програми.

I. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО АФРИКАНСЬКУ ЧУМУ СВИНЕЙ ТА ЇЇ ПОШИРЕННЯ

Африканська чума свиней (*Pestis Africana suum*, хвороба Монтгомері, далі- АЧС) - висококонтагіозна вірусна хвороба свійських та диких свиней, яка перебігає блискавично, гостро, викликаючи при цьому гарячку та синюшність шкіри. Збудник - ДНК-вірус, який є надзвичайно стійким у зовнішньому середовищі: у ґрунті він зберігається 4 місяці, у трупах - 2,5 місяці, у гною - до 5,5 місяців, у копчених м'ясопродуктах - 5-6 місяців. Вибірково чутливий до дезінфікуючих засобів, добре переносить низькі, але чутливий до високих температур. Хвороба, яка ним викликається, характеризується надзвичайно високою смертністю захворілих тварин, проте для людини збудник АЧС не є небезпечним. Специфічної профілактики АЧС не існує - вакцини проти цієї хвороби не розроблені. Лікувати хворих на африканську чуму свиней заборонено, усі тварини у вогнищі захворювання підлягають умертвінню та знищенню, що разом із великими витратами на проведення довготривалих карантинно-обмежувальних і ветеринарно-санітарних заходів та тимчасовою заборонаю утримання на певній території свинопоголів'я спричинює значні економічні збитки.

Африканська чума свиней – найбільша загроза для розведення свиней з якою спіткнулось людство в останній час. Всі країни незалежно від географічного положення знаходяться під загрозою, по-скільки існує багато потенційних джерел зараження тварин, і в найближчий час не слід сподіватись на покращення ситуації. Крім того, там де уже виявлявся вірус відбудуться нові спалахи, а для сусідніх з ними територій занесення АЧС лише питання часу. В цілому африканська чума свиней розповсюдилась по багатьох країнах світу всіх континентів, знищення вірусу та розробка вакцини проти нього в найближчі роки не передбачається.

II. ОБГРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ПРИЙНЯТТЯ ПРОГРАМИ

Завдяки здійсненню протиепізоотичних заходів Первозванівської сільської ради є стабільно благополучною щодо гостро-інфекційних, інвазійних захворювань тварин і птиці. Проте напруженою залишається ситуація, як в Україні, так і в Кропивницькому районі з Африканською чумою свиней (АЧС).

Програма направлена на забезпечення епізоотичного благополуччя одержання якісної та безпечної сировини і продуктів тваринного походження.

Епізоотична ситуація щодо африканської чуми свиней в Україні продовжує залишатися надмірно складно.

Існує потенційна небезпека розповсюдження збудника африканської чуми свиней по всій території України.

Одним з основних методів профілактики африканської чуми свиней є дотримання закритого режиму роботи та профілактичні щеплення поголів'я свиней в спеціалізованих господарствах різної форми власності проти класичної чуми.

Програма розроблена згідно з Інструкцією щодо профілактики та боротьби з африканською чумою свиней, затвердженою наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України 07 березня 2017 року № 111, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 29 березня 2017 року за № 432/30300, Інструкцією з профілактики та ліквідації грипу птиці затвердженою наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України 17 жовтня 2011 року № 547, зареєстрованою, в Міністерстві юстиції України 08 листопада 2011 року за № 1277/20015, Інструкцією Про заходи щодо боротьби зі сказом тварин затвердженою Головним управлінням ветеринарної медицини з Держветінспекцією Мінсільгосппроду України 15 березня 1994 року № 5, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 31 березня 1994 року за № 54/263.

У випадку занесення збудника АЧС на територію Первозванівської сільської ради враховуючи те, що хвороба є транскордонною, має схильність до швидкого і неочікуваного розповсюдження, характеризується навіть 100 відсотковою летальністю, є вірогідним її швидке розповсюдження, що призведе до колосальних втрат свинопоголів'я і суттєвої шкоди економіці сільськогосподарських підприємств.

III. МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПРОГРАМИ

Метою Програми є недопущення занесення збудника африканської чуми свиней, а в разі виникнення даного захворювання на території Первозванівської сільської ради, своєчасно та організовано провести заходи, спрямовані на ліквідацію АЧС в неблагополучному пункті.

Забезпечення ветеринарно-санітарного, епізоотичного благополуччя, охорона території Первозванівської сільської ради від занесення з інших держав або регіонів збудників хвороб тварин, забезпечення безпечності харчових продуктів тваринного походження та інших об'єктів ветеринарно-санітарного контролю і нагляду, надання адміністративних послуг, проведення діагностичних досліджень, щеплень і лікувально-профілактичних заходів по профілактиці заразних хвороб тварин, проведення ветеринарно-санітарних робіт та здійснення заходів з локалізації та ліквідації інфекційних, інвазійних та зооантропонозних хвороб тварин у виявлених неблагополучних пунктах.

З метою охорони навколишнього природного середовища заходи щодо попередження занесення збудника АЧС на територію Первозванівської сільської ради та заходи щодо ліквідації АЧС повинні здійснюватися згідно чинного законодавства та відповідно до діючих нормативно-правових актів з цього питання.

З метою запобігання занесення вірусу АЧС на територію сільської ради спеціалісти державної служби ветеринарної медицини проводять контроль за обігом свинопоголів'я, сировини, відходів тваринного походження, та інших матеріалів.

При проведенні заходів щодо ліквідації АЧС - усіх свиней, які перебувають в епізоотичному вогнищі, знищують безкровним методом. Трупні вбитих і загиблих свиней, гризунів, птахів та інших тварин, а також дерев'яний матеріал, гній, залишки кормів, тару та інвентар спалюють. Будь-яку

рослинність (траву, куці тощо), що довкола приміщень ферми, скошують і теж спалюють.

При відсутності можливості спалити трупи тварин та все вищезгадане закопують на території епізоотичного вогнища на глибину не менше двох метрів. Шар землі приміщення 10-15 см знімають та разом з гноєм теж закопують у спеціально вириту канаву на глибину не менше 1,5 метра від рівня ґрунту. Гній пересипають сухим хлорним вапном, яке містить 25% активного хлору з розрахунку 0,5 кг/кв. м, звожують водою, а потім переміщують у траншею.

IV. СИЛИ ТА ЗАСОБИ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ЛІКВІДАЦІЇ ХВОРОБИ

Згідно діючої Інструкції щодо профілактики та боротьби з африканською чумою свиней, затвердженої наказом Міністерства аграрної політики України від 07 березня 2017 року № 111, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 29 березня 2017 року за № 432/30300 місцева державна надзвичайна протиепізоотична комісія вирішує усі питання, пов'язані з ліквідацією хвороби і з цією метою приймає план дій з боротьби із захворюванням та затверджує інформаційну систему, яка повинна забезпечувати оперативний зв'язок і координацію всіх запланованих дій всіх зацікавлених служб по цим питанням тощо.

V. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМИ

Фінансування Програми здійснюватиметься за рахунок коштів загального фонду бюджету Первозванівської сільської ради у вигляді надання субвенції з місцевого бюджету державному, районному бюджету на здійснення програм та заходів, згідно додатку.

VI. ЗАХОДИ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІ ПОКАЗНИКИ ПРОГРАМИ

Враховуючи особливості африканської чуми свиней (високу контагіозність, неможливість забезпечити імунітет у тварин до цієї хвороби або її лікування, великі економічні збитки внаслідок втрати поголів'я тощо) очевидно є необхідність проведення заходів із попередження занесення збудника АЧС на територію Первозванівської сільської ради, неухильно дотримуючись відповідних нормативно-правових актів, зокрема діючої Інструкції щодо профілактики та боротьби з африканською чумою свиней, затвердженої наказом Міністерством аграрної політики України від 07 березня 2017 року № 111, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 29 березня 2017 року за № 432/30300.

6.1. Небезпечні фактори занесення збудника АЧС.

Зважаючи на географічне розташування Первозванівської сільської ради та особливості збудника африканської чуми свиней, вірогідними шляхами проникнення вірусу на територію сільської ради є:

- занесення збудника під час міграції дикого кабана з територій, де реєструється ця хвороба;
- завезення на територію Первозванівської сільської ради хворих на АЧС свиней;
- завезення інфікованих кормів для тварин або харчових продуктів тваринницького походження з неблагополучних, щодо АЧС, територій.

6.2. Небезпечні фактори виникнення та подальшого розповсюдження захворювання свиней на АЧС.

Після вірогідного занесення збудника чинниками виникнення на території Первозванівської сільської ради захворювання свиней на АЧС та його розповсюдження можуть стати:

- недотримання свинарськими господарствами вимог закритого режиму роботи (незадовільний стан огороження, санітарних пропускників, дезбар'єрів, дезкилимків, недбале здійснення дезінфекції приміщень та інвентарю тощо);
- годівля свиней відходами громадського харчування, особливо не обеззараженими;
- відсутність у свинарських господарствах відомчих спеціалістів ветеринарної медицини і, внаслідок цього, неспроможність вчасно розпізнати захворювання та вжити заходів з його локалізації;
- вільний вигул свійських свиней, що дає можливість контакту їх з тваринами дикої фауни;
- комплектування ферм свинопоголів'ям без узгодження з державною службою ветеринарної медицини.

Питання попередження африканської чуми свиней безпосередньо залежить від недопущення вищезазначених чинників, тому заходи з їх усунення є першочерговими мірами профілактики АЧС.

6.3. Невідкладні заходи з профілактики африканської чуми свиней на території Первозванівської сільської ради:

6.3.1 посилення державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду за дотриманням вимог щодо роботи свиногосподарств у «закритому режимі»;

6.3.2 підтримання у робочому стані дезінфекційних установок, що знаходяться на балансі установ, підприємств, організацій;

6.3.3 проведення переобліку свинопоголів'я, звернувши особливу увагу на дрібні господарства різної форми власності та чисельність свиней в приватному секторі;

6.3.4 вжиття додаткових заходів щодо функціонування в свиногосподарствах, свинофермах санпропусків;

6.3.5 проведення роз'яснювальної роботи серед населення та власників свиноферм стосовно профілактики африканської чуми свиней, та через засоби масової інформації;

6.3.6 встановлення постійного контролю і спостереження за клінічним станом свиней у приватному секторі;

6.3.7 постійний контроль руху свиней на території Первозванівської сільської ради;

6.3.8 створення резервного запасу дезінфікуючих засобів і матеріально-технічних ресурсів для вжиття невідкладних заходів при підозрі на захворювання АЧС на території Первозванівської сільської ради;

6.3.9 при підозрі на захворювання свиней на АЧС:

а) негайне повідомлення про виниклу підозру захворювання державного ветеринарного інспектора;

б) ізоляція хворих і підозрілих на захворювання свиней у тому самому приміщенні у якому вони перебували;

в) припинення забою і реалізації тварин усіх видів (включаючи птицю) і продуктів їхнього забою (м'яса, сала, шкіри, шерсті, пір'я, тощо);

г) заборона виїзду з населеного пункту, господарства (ферми), де виявлене захворювання і в'їзд на їхню територію будь-якого виду транспорту, вихід обслуговуючого персоналу з ферми (господарства) без відповідної санітарної обробки а також вивезення за територію господарства продуктів і сировини тваринного походження, кормів і інших вантажів;

д) після одержання повідомлення про підозру на захворювання АЧС державна служба ветеринарної медицини повинна діяти відповідно до пункту 3 діючої Інструкції щодо профілактики та боротьби з африканською чумою свиней, затвердженої наказом Міністерством аграрної політики України від 07 березня 2017 року № 111, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 29 березня 2017 року за № 432/30300.

6.3.10 здійснення контролю за проведенням дезінфекційних заходів в свинофермах, свиногосподарствах тощо.

6.3.11 забезпечення резервного запасу дезінфікуючих засобів і матеріально-технічних ресурсів для вжиття невідкладних заходів щодо недопущення виникнення АЧС на території Первозванівської сільської ради.

VII. ДІЇ ПРИ ПІДОЗРІ ЗАХВОРЮВАННЯ СВИНЕЙ НА АЧС ТА ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ ЗАХВОРЮВАННЯ

7.1. План дій при підозрі захворювання свиней на африканську чуму на території Первозванівської сільської ради:

7.1.1 в господарстві незалежно від форми власності, у випадку виявлення хворих свиней або масову їх загибель спеціалісти ветмедицини господарства терміново повідомляють дільничного лікаря ветеринарної медицини, або спеціалістів державної установи ветеринарної медицини про зазначену ситуацію, а також Первозванівської сільської раду;

7.1.2 місцевий лікар ветеринарної медицини господарства по телефону інформує Кропивницьке РУ ГУ Держпродспоживслужби в Кіровоградській області про підозру захворювання (загибелі) свиней;

7.1.3 з метою встановлення факту захворювання (загибелі) свиней на місце прибувають спеціалісти державних установ ветеринарної медицини (Кропивницьке РУ ГУ Держпродспоживслужби в Кіровоградській області, Кропивницька районна державна лікарня ветеринарної медицини, Кіровоградська регіональна лабораторія Держпродспоживслужби);

7.1.4 при прибутті на місце захворювання (загибелі) свиней спеціалісти ветмедицини проводять епізоотологічне розслідування, в т.ч. хто відвідував господарство (подвір'я) протягом останніх трьох тижнів, завезення поголів'я тощо. Проводиться клінічний огляд всього наявного поголів'я, патолого-анатомічний розтин та відбирається біологічний матеріал, трупи для

лабораторного дослідження з дотриманням правил біобезпеки. Головний державний ветеринарний інспектор Кіровоградської області встановлює своїм розпорядженням карантинні обмеження.

В господарстві:

- ізолюють хворих і підозрілих на захворювання свиней у тому самому приміщенні, у якому вони перебували;

- припиняють забій і реалізацію тварин усіх видів (включаючи птицю) і продуктів їхнього забою (м'яса, сала, шкіри, шерсті, пір'я тощо);

- забороняється виїзд з населеного пункту, господарства (ферми), де виявлене захворювання і в'їзд на їх територію будь-якого виду транспорту, вихід обслуговуючого персоналу з ферми (з господарства) без відповідної санітарної обробки, а також вивіз за територію господарства (ферми) продуктів і сировини тваринного походження, кормів і інших вантажів.

Паралельно проводиться роз'яснювальна робота щодо заходів, які необхідно проводити в даній ситуації, включаючи дезінфекцію приміщення утримання свиней, дрібного інвентарю, взуття, одягу, що мали контакт з хворими тваринами. Кропивницьке РУ ГУ Держпродспоживслужби в Кіровоградській області разом з Кропивницьким РУ ГУ ДСНС України у Кіровоградській області встановлюють місце для спалювання загиблих тварин. Трупи тварин та їх залишки спалюють. Всі роботи виконують з дотриманням правил особистої безпеки;

7.1.5 Відібраний біологічний матеріал доставляється до ветеринарно-санітарної лабораторії (м. Кропивницький);

7.1.6 Начальник Кропивницького РУ ГУ Держпродспоживслужби в Кіровоградській області оперативно інформує про випадок захворювання свиней (з початку в телефонному режимі, а потім письмово) Головне управління Держпродспоживслужби в Кіровоградській області, голову Первозванівської сільської ради, державних ветеринарних інспекторів медицини сусідніх районів, головного державного санітарного лікаря відповідної адміністративної території для прийняття відповідних заходів;

7.1.7 ГУ Держпродспоживслужби в Кіровоградській області інформує Держпродспоживслужбу України, голову ДНПК при облдержадміністрації про підозру виникнення захворювання свиней та про вжиті заходи на місці;

7.2. План дій після встановлення діагнозу при захворюванні свиней на африканську чуму на території Первозванівської сільської ради:

7.2.1 при встановленні діагнозу державною службою ветеринарної медицини району розробляється план заходів щодо недопущення поширення збудника хвороби за межі епізоотичного осередку та ліквідації хвороби, який вноситься на розгляд Державної надзвичайної протиепізоотичної комісії.

Рішенням комісії визначаються межі спалаху (епізоотичного ПУНКТУ) та двох територіальних зон – захисту та спостереження (нагляду). Розміри зон, які встановлюються залежно від географічного положення, мають забезпечувати нерозповсюдження хвороби, та створюються такі підрозділи:

- охоронно-карантинний - забезпечує локалізацію вогнища інфекції;

- епізоотичний - проводить обстеження епізоотичних вогнищ та інфікованих об'єктів, аналіз епізоотичної ситуації;

- діагностичний - відбір патматеріалу та доставка його в ДНДІЛД та ВСЕ; матеріально-технічного забезпечення - забезпечення проведення заходів дезінфекційною технікою та засобами для ліквідації вогнища інфекції;

7.2.2 при в'їзді в інфіковану та буферну зони виставляється охорона, карантинні ветеринарно-поліцейські пости та знаки, які вказують на обов'язковий об'їзд карантинної зони, а рішенням місцевої надзвичайної протиепізоотичної комісії - при в'їзді до зони спостереження.

7.2.3 за рішенням ДНПК при КМУ для ліквідації захворювання в неблагополучний пункт залучаються сили ДСНС.

В неблагополучному пункті проводиться:

- вилучення та знищення свиней, гризунів, птахів та інших тварин, а також посліду, дрібного інвентарю, залишків кормів тощо;
- дезінфекція приміщень, ферм, дворів де були вилучені свині;
- будь-яка рослинність (трава, кущі тощо) що довкола приміщень ферми скошується і спалюється.

Державною службою ветеринарної медицини разом з органами місцевого самоврядування вибирається місце для проведення знищення свиней;

7.2.4 у випадках недостатньої кількості дезінфекційних засобів у вогнищі спалаху африканської чуми свиней ГУ Держпродспоживслужби в Кіровоградській області організовує перерозподіл деззасобів та забезпечує їх доставку на місце.

7.2.5 Після закінчення очистки та миття приміщень, проводиться заключна дезінфекція усіх об'єктів, територій, вигулів тощо, з послідуочим проведенням лабораторних досліджень на якість дезінфекції;

7.2.6 службою ветеринарної медицини району разом із органами місцевого самоврядування проводиться щоденний клінічний огляд свиней в господарствах всіх форм власності та організуються моніторингові дослідження домашніх свиней у загрозовій зоні та знищення диких свиней і безпритульних собак;

7.3. Фактори, які можуть ускладнити роботу з локалізації вогнища захворювання на АЧС.

У випадку виявлення на території Первозванівської сільської ради вогнища захворювання на АЧС надважливою є його термінова локалізація з метою недопущення подальшого розповсюдження інфекції. На цьому шляху ефективній роботі можуть перешкоджати такі чинники:

- несвідомість власників тварин та керівництва тваринницьких господарств;
- некваліфіковані дії персоналу господарств;
- відсутність злагодженої роботи усіх задіяних служб;
- недостатня кількість технічних засобів у вогнищі захворювання (тракторів, зокрема пристосованих для роботи з ґрунтом, засобів для дезінфекції тощо);
- нестача паливо-мастильних матеріалів, засобів дезінфекції тощо;
- відсутність коштів для оперативної виплати компенсацій власникам за вилучених тварин.

VII. КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ ПРОГРАМИ

Забезпечення виконання Програми здійснюють місцеві органи влади, районна ветеринарна служба та власники тварин господарств всіх форм власності. Координація діяльності та контроль за виконанням даної Програми покладається на сільського голову та на комісію з питань бюджету, фінансів, соціально-економічного розвитку, інвестиційної політики, законності, діяльності ради, депутатської етики, регуляторної політики, регламенту, регулювання земельних відносин, містобудування, комунальної власності, промисловості, будівництва, транспорту, енергетики, зв'язку, сфери послуг та житлово-комунального господарства Первозванівської сільської ради

Додаток
до Програми

Фінансування протиепізоотичних заходів реалізації Програми

№ з/п	Заходи	Джерела фінансування	2026 рік	2027 рік
1	Створення резерву дезінфікуючих засобів та паливно-мастильних матеріалів	Бюджет Первозванівської сільської ради та інші джерела фінансування не заборонені чинним законодавством	50,0 тис. грн	50,0 тис. грн
2	Створення запасу комплектів індивідуальних засобів захисту для забезпечення спеціалізованих бригад, спеціалістів ветеринарної медицини для реагування на можливі надзвичайні ситуації, які пов'язані з карантинними хворобами тварин та птиці на території Первозванівської сільської ради		20,0 тис. грн	20,0 тис. грн
3	Створення резерву матеріалів для спалювання трупів загиблих тварин		30,0 тис. грн	30,0 тис. грн.
	Всього:		100,0 тис. грн	100,0 тис. грн